

Poročila o delu zveze društev pedagoških delavcev Slovenije (ZDPDS) in društev članic ZDPDS za leto 2007

I. Poročilo o delu Zveze društev pedagoških delavcev za leto 2007

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije je, kot vsa dosedanja leta, tudi leta 2007 dejavno sodelovala v aktualnem dogajanju v vzgoji in izobraževanju v skladu z nalogami, ki jih opredeljuje statut.

Organizacija strokovnih in znanstvenih srečanj

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije je med 13. in 14. aprilom 2007 v Žalcu organizirala mednarodno znanstveno konferenco z naslovom **Vzgojni koncept na razpotjih sodobnosti**. Konferenca se je udeležilo okoli 150 pedagoških delavcev iz vrtcev, rednih osnovnih šol in šol s prilagojenim programom, srednjih šol, zavodov za učence s posebnimi potrebami, fakultet, Zavoda za šolstvo RS in delavcev Ministrstva za šolstvo RS. Plenarno je bilo predstavljenih devet referatov in sklepno predavanje. Večina dela je potekala v šestih skupinah, ki so bile tematsko oblikovane, udeleženci pa so tudi predstavljali svoje prispevke (54): Šola med zakonom in etiko, Šola in družina v perspektivi vzgojnega koncepta, Od asimetrije k simetriji – odnosi v šoli, Vzgojni koncept v osnovni šoli, Vzgojni koncept v srednjih šolah in domovih.

V šoli se nenehno prepletata dva procesa: izobraževanje in vzgajanje. Vzgojni proces oziroma vzgojne cilje uresničuje šola različno, z različnimi dejavnostmi, večinoma pa pri pouku. Prav pri pouku pa teh dveh procesov skoraj ni mogoče ločiti ali razmejiti. Med seboj se prepletata v vsebini pouka, metodah in oblikah dela in navsezadnje v delovnih in medčloveških odnosih, ki se ob vsem tem oblikujejo med vzgojitelji, učitelji, drugimi zaposlenimi na šoli, otroki, učenci, dijaki, starši, okoljem. Zaradi vsega tega je vzgojni proces zelo obsežen, raznolik, vendar hkrati celosten, saj se učinki vseh njegovih mnogovrstnih vplivov kažejo v oblikovanju in razvoju določene podobe osebnosti, zlasti njene socialne razsežnosti, ki posamezniku omogoča ali otežuje vključevanje v skupnost. Še več, tudi z vzgojo se v družbi vzpostavljajo prevladujoči nazori in se oblikuje kolektivna zavest kot kohezivni element, brez katerega ne more obstajati nobena socialna skupina ali skupnost. Dosedanje raziskave ne dajejo povsem jasnega odgovora na to, kaj sestavlja družbeno zavest, kako se spreminja in kako se sploh oblikuje pri posamezniku.

Sodobnost bistveno spreminja vlogo šole. Dinamični čas zahteva od nje nemogoče, prenašanje in s tem ohranjanje pozitivnega izročila v razvoju človeške civilizacije, kulture in duha (»zazrtost nazaj«), na drugi strani pa emancipiranega, avtonomnega posameznika, ki naj bo sposoben ustvarjati novo (»zavezanost pri-

hodnosti«). Mnogo nasprotij nastaja zaradi tega med šolo, ki ostaja varuhinja tradicije, in okoljem, ki bolj ali manj hitro »drsi« v duhovno povsem spremenjen svet. To okolje pogosto ni prijazno do šole in zlasti do njenega vzgojnega poslanstva. Vzgojitelji in učitelji se sicer zavedajo, da je paternalistični vzgojni koncept, v katerem ni prostora za otrokovo svobodo in avtonomijo, dokončno preživel. Toda s čim ga nadomestiti in kako? Kako se izogniti protislovju, da otrokova svoboda in avtonomija v vzgoji ne pripeljeta do roba, ko je vzgojni vpliv nemogoč ali celo nedopusten? Sodobni čas postavlja v zaostreni obliki v ospredje klasično dilemo evropske pedagogike in šole: vplivati ali pustiti rasti.

Temeljni cilj posveta je bila predstavitev različnih pogledov na vzgojno funkcijo današnje šole, še posebno pomoč šolam pri snovanju načrtnega vzgojnega delovanja. Na podlagi razprave je bilo oblikovanih nekaj ugotovitev:

- Vsak vrtec ali šola ima vzgojni koncept, ne glede na to, ali je napisan ali ne. Ta vprašanja se že sedaj rešujejo s pravili šolskega in hišnega reda in drugimi internimi akti.
- Modela vzgojnega koncepta in ravnanja ne bi smela predpisovati država.
- Šole naj oblikujejo vzgojni koncept na temelju sprejetih vrednot evropske šolske tradicije, evropske in naše ustave ter ciljev osnovne šole. Temelji naj na univerzalnih vrednotah, spoštujejo pa naj se tudi partikularne vrednote drugačnih. Vzgojni koncept naj bo dogovor o enotnem vzgojnem delovanju in učinkovanju vseh najpomembnejših dejavnikov vzgojnega dela.
- Vzgojni koncept v vrtcu je mogoče razumeti kot skupek različnih dimenzij, ki se medsebojno podpirajo, prepletajo in dopolnjujejo.
- Za uspešno uvajanje vzgojnega koncepta zlasti v osnovni šoli mora biti izpolnjenih nekaj temeljnih pogojev: ustrezna podpora vodstva šole in strokovnih služb, organizirano sodelovanje z učenci in njihovimi starši, država mora zagotoviti sredstva za izpopolnjevanje in usposabljanje vzgojiteljev in učiteljev za načrtovanje in izvajanje vzgojnega delovanja šole.

Organizacija razprav o aktualnih temah iz vzgoje in izobraževanja in dajanje pobud za reševanje problemov na področju vzgoje in izobraževanja ter razvoja pedagoških ved

ZDPDS je 17. maja 2007 organizirala omizje z naslovom *Predvidene spremembe in dopolnitve Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI)*. Ministrstvo za šolstvo in šport je namreč pripravilo predlog obsežnih sprememb v sistemski ureditvi šolstva, ki po prepričanju mnogih strokovnjakov niso bile dovolj strokovno utemeljene. V razpravi je sodelovalo štirideset udeležencev z raznih področij, tako raziskovalcev kot tudi praktikov, omizja pa se je udeležila tudi predstavnica ministrstva, generalna direktorica direktorata za vrtce in osnovno šolstvo, Mojca Škrinjar.

Sodelujoči smo se strinjali, da temeljita strokovna razprava ob vsebinsko skromnih in nezadostno strokovno argumentiranih Tezah za javno razpravo ob spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in

izobraževanja, ki jih je Ministrstvo za šolstvo in šport pripravilo na vsega štirih straneh, ni mogoča. Ker napovedane spremembe pomenijo radikalen poseg v obstoječo sistemsko zasnovo organizacije in financiranja vzgoje in izobraževanja v Sloveniji (stodstotno financiranje vseh zasebnih šol, financiranje vseh šol glede na število učencev oziroma dijakov, združevanje javnih šol v večje centre, prenos pomembnih upravnih pristojnosti ravnateljev na direktorje centrov, zniževanje finančnih sredstev, potrebnih za delovanje šol ...), bi moralo ministrstvo kot njihov predlagatelj jasno predstaviti in strokovno utemeljiti teoretično konceptualno ozadje, ki je podlaga za spremembe sistemskih rešitev, prav tako pa tudi empirične podatke, ustrezne ekonomske izračune in primerjalne podatke iz različnih držav z razvitimi šolskimi sistemi, s katerimi bi bilo mogoče tudi na empirični ravni dokazati utemeljenost napovedanih posegov v šolski sistem. Iz dokumenta, ki naj bi bil podlaga za javno razpravo, bi torej moralo biti razvidno, kaj prinašajo spremembe, katere so prednosti novih rešitev, na katerih področjih bi lahko nastali problematični učinki ter katera varovala bodo z namenom preprečevanja le-teh včlenjena v zakonodajo. Vsega tega v dokumentu, ki smo ga obravnavali, ni. Sodelujoči v omizju smo ob tem poudarili zlasti naslednje:

Ministrstvo kot predlagatelj sprememb ni postreglo s prepričljivimi argumenti, na podlagi katerih bi se lahko strinjali s spreminjanjem sedanjega modela financiranja zasebnih šol. Te so po obstoječi zakonodaji financirane v 85-odstotnem deležu, zasebne šole s koncesijo, ki so delovale že pred sprejetjem nove šolske zakonodaje leta 1996, pa so že po sedanji ureditvi deležne 100-odstotnega financiranja. Predlagamo, da se ohrani obstoječa rešitev.

- Dolžnost Ministrstva za šolstvo in šport je, da z zakonodajo zagotavlja in varuje kakovost in standarde javnega šolstva, zato je za pedagoško stroko in vse, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja, nesprejemljivo vsako spreminjanje zakonodaje, ki je podrejeno samo logiki stroškovne »racionalizacije« (kar pomeni samo zmanjševanje finančnih sredstev za delovanje javne šole in posledično njeno slabšo kakovost).
- Predlagatelji sprememb ponekod v tezah uporabljajo nejasno strokovno izrazje, zaradi katerega so mogoče dvoumne interpretacije nekaterih rešitev. Izpostavimo lahko uporabo izraza »svetovalne storitve«, pri katerem ni povsem jasno, ali se ta besedna zveza nanaša na šolsko svetovalno službo kot strokovno pedagoško službo ali na kakšne druge »svetovalne storitve«, ki bi jih lahko uporabljala šola (npr. svetovanje na upravnem, ekonomskem, pravnem ali kakšnem drugem področju). Če gre za poseganje v organizacijo šolske svetovalne službe in njeno morebitno združevanje v večjih šolskih centrih, temu odločno nasprotujemo.
- Ne strinjamo se s prenašanjem poslovnih pristojnosti ravnateljev na druge, celo na novo uvedene poslovodne organe (npr. direktorje šolskih centrov). Ločevanje poslovodne (upravne) in pedagoške funkcije ravnatelja bi pomenilo, da ravnatelj kot pedagoški vodja šole ne bi imel možnosti te svoje funkcije opravljati tudi z uresničevanjem svojih poslovnih pristojnosti; to bi nedvomno slabo vplivalo tako na kakovost samega poslovanja šole pa

tudi na kakovost strokovnega pedagoškega dela v njej, saj sta to med seboj prepleteni in soodvisni komponenti.

- Ker želimo strokovno, argumentirano, temeljito in transparentno javno razpravo o napovedanih spremembah šolske zakonodaje in o njihovih konceptualnih ozadjih, pozivamo Ministrstvo za šolstvo in šport, da javnost seznanj z imeni strokovnjakov, ki so oblikovali predloge sprememb, ter z imeni predstavnikov strokovnih delavcev iz šol in vrtcev (učiteljev, vzgojiteljev, šolskih svetovalnih delavcev, ravnateljev), ki so člani strokovnih komisij v okviru Ministrstva za šolstvo in šport in dejavno sodelujejo pri konceptualizaciji sprememb.

Druge dejavnosti

Udeležba v omizju *Zakaj zamuja bolonjska prenova izobraževanja učiteljev*, ki jo je 14. februarja 2007 organiziral SVIZ.

- Javni poziv (maj 2007) za nadaljevanje javne razprave in podaljšanje roka za posredovanje pripomb in predlogov k napovedanim spremembam in dopolnitvam Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Javni poziv je bil na temelju sklepov omizja, ki je potekalo 17. maja 2007, poslan medijem.
- Posodobitev Statuta ZDPDS.
- Sopotpis javnega pisma poslancem Za kakovostno javno šolstvo (5. 7. 2007), ki ga je, kot posledico predvidenih sprememb v šolski zakonodaji (ZOFVI, Zakon o osnovni šoli), tudi na pobudo ZDPDS, pripravil SVIZ.

Dr. Tadej Vidmar

II. Poročilo o delu Pedagoškega društva Idrija v letu 2007

Pred letom dni ali natančneje 11. aprila 2007 smo na občnem zboru našega društva sprejeli *načrt za leto 2007* in danes ugotavljamo, da je za nami že drugi dveletni mandat ponovnega delovanja Pedagoškega društva Idrija.

Pregled opravljenega dela

Članstvo

Število članov v društvu se je tudi preteklo nekoliko spreminjalo. V društvo so vstopali novi člani. Prostovoljno je izstopila ena članica, 6 članov pa smo iz društva izbrisali (dve leti niso plačali članarine).

Danes so v društvu 104 člani, od tega je 35 upokojencev. V naše vrste bomo še skušali pritegniti nove člane (Osnovna šola Črni Vrh, Osnovna šola Cerkno, Glasbena šola, podružnične osnovne šole).